Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 172 (4808) СУББОТО СЕНТЯБРИИН 1 1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Илалта түгэлдэр советскэ арадай үрэ хүүгэд өөрынгөө ороной үнэн шударгуу патриодууд, сталинска үеын зол жаргалые дүүрэн эдлэжэ ба эрдэни мүнхэ хэрэг хэжэ бүтээжэ шадаха хүнүүд болохонь болтогой!

Һуралсалай шэнэ жэл

1945 оной сентябриин 1. Илалтын жэлэй энэ үдэр эдир манай залуушуулай эгээл мартагдашагүй һайхан үдэрэй нэгэн болохо байна.

Мүнөөдэр—манай советскэ һургуулинууд һуралсалайнгаа шэнэ жэл эхилбэ. Правительствын заабариин ёһоор хүдөөгэй һургуулинуудай 5-һаа 9 хүртэрхи классуудай һурагшад хэшээлээ нэгэ бага оройтожо, октябриин 1-һээ эхилхэ юм. Эдэнэр эжы абанартаа, түрэл колхоздоо нилээдгүй туһа хүргэһэн ба мүнөө ургаса тарягаа хуряахаданшье бүхэли һара соо бултадаа хамһалсаха болоно.

Иигээд байхадаа эдир залуушуулай эгээл харюусалгатай саг эхилбэ гээшэ. Долоо наһанһаа дээшэнхи бүхы үхибүүдые һургуулида ябуулжа, тэдэниие тон һайнаар, томоотойгоор ба ухаамсараар һургаха гээшэ гол зорилгомнай болоно. Энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада һургуули бүхэн хамаг бүхы арга хүсэеэ хэрэглэхэ ёһотой. Тэрэнэй тулада түрүүшын үдэрһөө хойшо бэеэ зэһэнги, бэлэдхэл эрдэмээ хурсалжа байха, заабари гуримые зааханшье хазайлгангүй дүүргэжэ байха ябадал һургагша бүхэнһөө эригдэнэ. Энэ арюун үүргэсэ хүсэлдүүлхэдэнь арадай гэгээрэлэй органууд, нютагуудтахи партийна, советскэ ба комсомольско организацинууд недондонойхиһоо нилээдгүй хүсэтэй туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Тиин недондо жэл зарим аймагай хүтэлбэрилхы зургаанууд һургуулиин хүдэлмэридэ тон һула туһа дүхэм үзүүлһэн байна гэдэгые һанаад үзэхэ ёһотойбди. Ехэнхинь тэрэ шалтагаанһаа боложо үнгэрөөшэ һуралсалай жэл муу үрэ дүнтэйгөөр дүүрэһэн байгаа. Республика соо аяар 11.500 үхибүүд һургуулида орожо шадаагүй ба мүн 12.500 һурагшад һуража ябатараа болишоһон иимэ гутамшаг баримта хадаа тэрэниие тодорхойлжо үгэнэ бэзэ. Партиин зарим айкомууд ба аймгүйсэдкомууд (жэшээлхэдэ, Кударын) иимэ таһалдал болохонь гэжэ мэдэжэ байгаад болохотой шухала хэмжээ абаагүй байһан юм. Һургуулида ба һурагшада туһалха недели, һурагшадые, илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябаһан хүнүүдэй хүүгэдые хоол хүнһэ болон хубсаһа хунараар хангаха ажал Кударын аймагта хамагай муугаар үнгэрһэниинь мартагдаагүй. Тиимэ дээрэһээ тэндэ февраль—март һаранууд соо олонхи һургуулинуудынь хүдэлөөгүй байһан юм. Гансал партиин обком ба республикын Совнаркомой хэмжээ абаһанай һүүлээр һургуулинуудынь хэшээлээ эхилһэн байгаа. Энээнһээ дээрэ бэшэ байдал мүн Бичурын, Заиграйн, Түнхэнэй аймагуудта үзэгдэһэн бэлэй. Тэрэнэй эсэстэ хоёрдохи жэлдээ үлэһэн һурагшад олон байһаниинь мэдээжэ.

Энэ байдалые саашань дабтажа ябашье болохогүй. Манай советскэ хүнэй һэжхэл нэрэ гээшэнь тиигүүлхэгүй байха. Энэ жэл хайшаншье гээ һаа хэрэгтэй бүхы юумээр һургуулиие хангажа, бултанайнь эмхитэй ба шанартай ажал хангаха ёһотойбди.

Зүгөөр һургуулиин һайн ажалай түлөө гансахан нютагай засаг захиргаан харюусаха юм гэжэ бодохо болоо һаа алдуу эндүү болохо. Һурагшадай түрэлхид, нютагуудтахи олониитын элдэб организацинууд багашуулай хэрзэргэ һуража байһанайнь хойноһоо саг үргэлжэ һаналаа табижа байха зэргэтэй. Һургуули болон түрэлхидэй нягта барисаатай байха ябадал үхибүүдые һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шухала нүхэсэл болоҗо үгэхэ байна. Энэ ба бусад олон органуудые хэрэглэжэ, эрдэм ном һайнаар үзэхэдэнь үхибүүдтэ үргэн арга олгохо хэрэгтэй.

Эсэгэ орондоо эрдэмтэй болбосоронгы хүнүүдые хүмүүжүүлэн бэлдэхэ хэрэг хадаа үхибүүдэй бага наһанһаань хойшо захалхэ зэргэтэй.

Үхибүүдые һайнаар хэлэдэг болгожо һургаха гээшэ элдэб бүхы наукануудые шудалха ябадалай зэбсэг боложо үгэнэ. Тэрэ хадаа эдир багашуулай ухаан бодолые хурсалдаг, баяжуулдаг байна. Хурсаар, холуур бодожо шадахагүй һаа тодо һайнаар хэлэжэ шадахагүй гээшэ. Тиимэ дээрэһээ үхибүүдые һайнаар хэлэдэг болгожо һургахын түлөө тэмсэл хадаа хурса һононоор бододог болгохын түлөө тэмсэл мүн. Тиин хурдан ба холуур бододог болохододоо түүхэ, географи, естествознани, математика гэхэ мэтын эхин һургуулида үзэхэ гол предмедүүдээ бэлэхэнээр ба бэхеэр шудалха болон саашадаа дунда ба дээдэ һургуулида бүри бэлигтэйгээр, алтан медаль абахаар һураха ябадалдань һэлгэшэгүй шухала һуури нүхэсэл боложо үгэхэ байна.

Иигэжэл һайнаар һургаха ябадалые парти ба правительство эридэг байһан ба мүнөөшье эрижэ байна гээшэ. Һуралсалай шанар дээрэһээ багша бүхэнэй бэеын бэлэдхэл харагдаха, тэрээнэй ажал сэгнэгдэхэ. Тиин сталинска үеын эдир залуушуулые эрдэм номдо һайнаар һургаха, тэдэниие үнэхөөрөөл ленинецүүд, сталинецүүд болгожо хүмүүжүүлхэ гээшэ хэды шэнээн ехэ золтой үүргэ гээшэб! Советскэ засагай тиимэ ехэ найдабариие хүлеэһэн багшанар хадаа илалта түгэлдэр советскэ арадайнгаа нэрэ түрэдэ хүрэхөөр ажаллаха ёһотой. Советскэ арадай үрэхүүгэдые өөрынгөө ороной үнэн шударгуу патриодууд, үе наһанайнгаа зол жаргалые дүүрэн эдлэжэ ба эрдэни мүнхэ хэрэг хэжэ бүтээжэ шадаха хүнүүд болгон хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Советскэ Информбюроһоо

Августын 30-ай оперативна мэдээн

Алас Дурна зүгтэ горьтой хубилалтанууд болоогүй. Августын 29-дэ манай сэрэгүүдтэ 9.000 японско солдат ба офицер болон хоёр генерал плендэ ороһон байгаа.

СОВИНФОРМБЮРО.

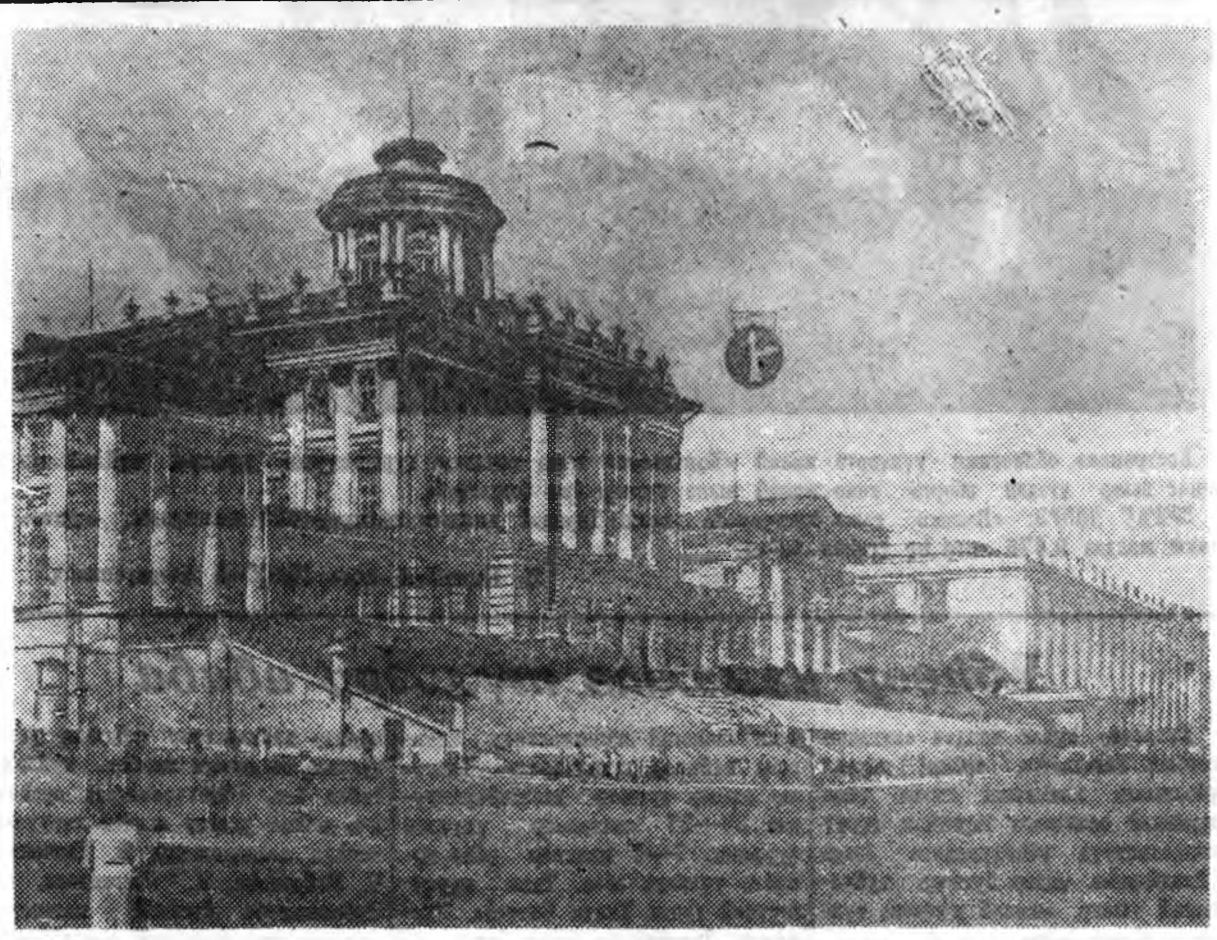
Зүүн зүгые шэнжэлэгшэдэй хэһэн шэнэ хүдэлмэринүүд

ЛЕНИНГРАД, августын 29. (ТАСС). СССР-эй Академи Наукын Зүүн зүгые шэнжэлхэ институтда арабска үзэг бэшэг, арадуудай культура болбосорол ба ажаһуудал тухай зорюулагдаһан хэдэн олон шэнжэлэлгэнүүд хэгдэжэ дүүрээ.

Арабска ба персидскэ уг гарбал дээрэһээ үндэһэлжэ, филологическа наукануудай доктор Заходера гэгшын СССР-эй арадуудай түүхэ домог тушаа бэшэһэн угаа ехэ шэнжэлэлгын зохёол тон һонирхолтой байна.

◆ Зүүн жэлэй арабска аяншан Ибн-Фадлана гэгшын гараараа бэшэһэн зохёол шэнээр хэблэгдэжэ гарахаар бэлэдхэгдээ, тэрэ хүн хадаа Багдадска халифай даалгабаряар дунда Азида болоод, Волгодо байһан булгарска хаанай газарта ябажа үзэһэн байгаа. Өөрынгөө зохёол соо тэрэ хүн зүүн славянуудай тэрэ сагай заншал байдалые бэшэжэ харуулна.

◆ Академик Крачковский гэгшэ IX-һөө XX-дохи зуун жэл хүртэрхи үе соо ороһон арабска географуул тухай ехэшэг хүдэлмэри зохёожо дүүргэхээ байна. Энэ эрдэмтын хүдэлмэри хадаа арабска географическа литературын баялигуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһхай.

Москва. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна гүрэнэй библиотекын байшан.
В. Ковригинай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай сүүдтэ үгтэхэ ёһотой хүнүүдэй түрүүшын спискэдэ оруулагдаһан сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадалтан тухай хуряангы мэдээсэл

ГЕРМАН ГЕРИНГ—урдань рейхсмаршал, гитлеровскэ Германиин агаарай-сэрэгэй главнокомандалагша, авиациин имперскэ министр, засаг түрэеэ Гитлерэй буляажа абаһанайнь һүүлээр рейхстагай түрүүлэгшэ, гитлеровскэ гүрэнэй обороныц соведэй түрүүлэгшэ, «Герман Геринг—Верке» гэжэ концерныи толгой байһан. Гитлеровскэ Германи дотор Гитлерэй удаа тээ нэгэдэхи хүн байһан.

РУДОЛЬФ ГЕСС — национал-социалистска парти гэдэгые хүтэлхэ тушаа Гитлерэй орлогшо. Министр зэргэтэй байба. Дай хэжэ эхилхэдээ Гитлер болбол хэрбээ минии үхөө хада тушаалдамни һууха хүнүүдэй нэгэн—Гесс болохо юм гэжэ хэлэһэн байгаа. 1941 оной май һара соо Гесс болбол Гитлерһээ даалгабаритайгаар Англитай хэлсээ хэжэ эхилхэ һанаатай Германиһаа самолёдоор Англи ошоһон аад, тэндэ хууляар баригдаһан байгаа.

ИОАХИМ фон РИББЕНТРОП — урдань гитлеровскэ Германиин гадаада хэрэгүүдэй министр ба Нюуса Соведэй член байһан. Гитлеровскэ Германиин дээрмэдэлгын гадаада политикые хүтэлбэрилэгшэдэй ба тухирагшадай нэгэниинь байба.

РОБЕРТ ЛЕЙ—урдань «Германска ажалай фронт» гэдэгэй ударидагшань байба, тэрэ хадаа Гитлерэй сэрэгэй түсэбтэнь туһа хэхэ гэһэн эгээн жэрхэмшэг муухай фашистска организацинуудай нэгэниинь байһан юм. Германска профсоюзуудые һалгааһан хүн. Гитлеровскэ партиин тон элитэ ударидагшадай нэгэниинь. Гитлертэ тон дүтэ байһан туһалагшань.

АЛЬФРЕД РОЗЕНБЕРГ—урдань «Эзэмдэглэһэн зүүн областьнуудай имперскэ министр» гэдэг нэрэтэй байһан ба гитлеровскэ партиин гол ехэ ударидагшадай нэгэниинь байжа, тэрэнэй гадаада политикын таһагые хүтэлжэ байгаа. Национал-социалистска партиин «Духовно ба идеологическэ хүмүүжүүлгын» асуудалнууд тушаа фюрерэй түлөөлэгшын тушаалтай байһан. Гитлерэй найдалтай хүн, шуһаша алууршан, Советскэ Прибалтийска Республикануудай газарые немецко-фашистска арминуудай саг зуура эзэлээд байха үетэ тэндэхи зониие хюдаха гэһэн гитлеровскэ программые угаа шэрүүн дошхоноор ябуулагшадай нэгэниинь.

ГАНС ФРАНК—урдань Германиин эзэмдэһэн Польшын генерал-губернатор гэдэг байһан. Польско арад зониие хюдаһан алууршан. Майданек, Освенцим болон бусад немецко-фашистска концлагерьнууд болон түрмэнүүдые эмхидхэгшэ.

ЭРНСТ КАЛЬТЕНБРУННЕР—урдань гестапын начальнигай тушаалтайгаар Гиммлерэй орлогшо байһан. Гитлеровскэ полициин СС-тэнэй сэрэгүүдэй группенфюрер. Гейдрихые алаһанай һүүлээр Австрида ба Чехословакида халдажа, тэндэ чешскэ патриодуудые илангаяа шэрүүн муухайгаар хэһээн зобооһон байба.

ВИЛЬГЕЛЬМ ФРИК—урдань дотоодо хэрэгүүдэй гитлеровскэ министр ба «Богемиин ба Моравиин протектор» гэдэг байһан. Чешскэ арад зоной дунда шуһата хюдалга хэжэ элитэ гараһан Гитлерэй эгээн хуушанай сотрудныгуудай нэгэниинь.

ЮЛИИ ШТРЕЙХЕР — урдань Франкониин гаулейтер (Гитлерэй наместник) байһан. Германи дотор антисемитскэ погромуудые эмхидхэгшэ. Гитлеровскэ партиие бии болгогшодой нэгэниинь.

ВИЛЬГЕЛЬМ КЕЙТЕЛЬ—генерал-фельдмаршал, гитлеровскэ Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин штабай начальник. Гитлертэй нэгэдэжэ, тэрээнлэ угаа этигэлтэй байһан тон түрүүшын немецкэ генералнуудай нэгэниинь. Гитлерэй дээрмэдэлгын сэрэгэй түсэбүүдые дүүргэхэ ябадалые илангаяа шударгуугаар хүтэлбэрилһэн немецкэ генералнуудай нэгэниинь.

ВАЛЬТЕР ФУНК—урдань гитлеровскэ Германиин ажахын министр байһан. Рейхсбанкын президент. Национальна экономикын главна комиссар. Культура болбосоролой хэрэгые эрхилхэ гитлеровскэ имперскэ комитедэй вице-президент. Немецүүдэй эзэмдэһэн оронуудай улад зониие жэрхэмшэг муухайгаар тонохо ябадалые эмхидхэгшэ.

ГЕЛЬМАР ШАХТ—урдань ажахын министр байһан. Гитлеровскэ партиин член байхадаа Гитлерэй сэрэгэй түсэбые илангаяа эдибхитэйгээр дэмжэн дүнгэлсэһэн байна. Эдэ түсэбүүдые дүүргэхээр Германиин болон тэрэ сагай германска сателлидуудай финансова ба арадай ажахые гульдхан табяһан байгаа.

ГУСТАВ КРУПП фон БОЛЕН УНД ГАЛЬБАХ—Германиин «Ухэр буугай король» болохо—Круппын сэрэгэй томо заводуудай эзэниинь. Германи дотор фашизмые дэлгэрүүлхэ ябадалда эдибхитэйгээр хабаадалсаһан. Гитлерэй дээрмэдэлгын империалистическэ политикые ябуулхадань тэрээниие һайшааһан. Гитлерэй өөрынь нүхэр ба дай хэхээр бэлдэхэдэнь ба гитлеровскэ һүрэг дээрмэшэдые зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ Гитлертэ туһалһан тон дүтэ хүниинь.

ЭРИХ РЕДЕР — гросс-адмирал, урдань германска уһан-сэрэгэй флодой главнокомандалагша байһан аад, удаа тээнь, имперскэ уһан-сэрэгэй флодой адмирал-инспектор. Гитлерэй тон дүтын туһалагшань ба үлэмжэ найдалтай гитлеровскэ адмиралнуудай нэгэниинь.

КАРЛ ДЕНИЦ—гросс-адмирал. 1943 онһоо эхилжэ, германска уһан-сэрэгэй флодой главнокомандалагша байһан. Дэлхэйн хоёрдохи дайниие үүдхэжэ һүжэрөөһэнэй түлөө ба германска флодой пиратска ябуулгануудые хэһэнэй түлөө дүүрэн харюусаха байна. Гитлерэй үгы болоһоной һүүлээр германска гүрэнэй толгойнь болобо гэжэ соносхогдоһон байгаа.

БАЛЬДУР фон ШИРАХ—«гитлеровскэ залуушуул» («Гитлерюгенд») гэдэг организациин имперскэ хүтэлбэрилэгшэ. Австрида һууһан гитлеровскэ гаулейтер (наместник).

ФРИЦ ЗАУКЕЛЬ—Тюрингиин гитлеровскэ гаулейтер (наместник) ба хүдэлмэриин хүсые хэрэглэхэ тушаа генеральна түлөөлэгшэ гэдэг байһан. Зүүн ба баруун фронтнууд дээрэ гитлеровецүүдэй плендэ абаһан хэдэн арбаад мянган сэрэгэйхидые тамалһан Бухенвальдын үхэлэй лагериие эмхидхэгшэ.

АЛЬБЕРТ ШПЕЕР—буу зэбсэгүүдэй хэрэгые эрхилхэ гитлеровскэ министр. Сэрэгэй үйлэдбэриие эдибхитэйгээр эмхидхэгшэ. Эзэмдэгдэһэн газар нютагуудһаа немецко-фашистска богоолшолгодо намнагдажа абаашагдаһан амгалан һууһан зон ба плендэ абтаһан сэрэгэйхид болохо хэдэн арбаад мянган хүнүүдэй сэрэгэй барилга дээрэ үхэһэнэйнь түлөө нюураараа харюусаха байна.

МАРТИН БОРМАН—фашистска партиие хүтэлбэрилхэ тушаа Гитлерэй баруун гарынь. Гитлерэй бэеын һахюулай начальник. Гитлертэ тусгаар найдалтай ба дүтэ байһан гитлеровскэ хүреэлэлгын член.

ФРАНЦ фон ПАПЕН—урдань Турцида һууһан Германска элшэн сайд, тон элитэ гараһан гитлеровскэ дипломадуудай нэгэниинь. Гитлерэй гадаадын политическэ түсэбүүдые хүсэндэнь оруулха ябадалда айхабтар шухала юумэ хэһэн байна. Германска империализмын дээрмэдэлгын түсэбүүдые бэелүүлхэ ашыень хаража, уласхоорондын провокацинуудые эмхидхэһэн эгээн томо хүнүүдэй нэгэниинь.

АЛЬФРЕД ПОДЛЬ—генерал-полковник, гитлеровскэ армиин генштабай начальник, гитлеровскэ «вермахтые» (арми) гол ехээр ударидагшад ба тухирагшадай нэгэниинь. Гитлерэй дээрмэдэлгын сэрэгэй түсэбүүдые зохёоһоной ба бэелүүлһэнэй түлөө харюусаха байна.

КОНСТАНТИН фон НЕЙРАТ — Гитлерэй эгээн дүтэ туһамаршадай нэгэниинь. Урдань гитлеровскэ правительствода гадаада хэрэгүүдэй министр байһан аад, һүүлээрынь гитлеровскэ «Нюуса Соведэй» түрүүлэгшэ болоһон, удаа тээнь 1939—1943 онуудта «Богемиин ба Моравиин протектор» байһан—чешскэ арад зониие хюдаһан алууршан.

АРТУР ЗЕЙСС-ИНКВАРТ—Гитлерэй тон дүтын туһамаршан, 1938 ондо Австриин дотоодо хэрэгүүдэй министрэй тушаалда ороод байхадаа, Австриие Гитлерэй буляажа абахадань туһалһан ба Венэдэ имперскэ наместнигэй тушаалда Гитлерээр томилогдоһон байгаа. Һүүлээрынь немецко-фашистска сэрэгүүдэй эзэмдэһэн Голландида Гитлерэй тусгаар түлөөлэгшэ байба. Бэеэ аршалжа шадахагүй амгалан һууһан зоной дунда шуһата хюдалга хэжэ муухайрһан хүн.

ГАНС ФРИЧЕ—Геббельсын нэгэдэхи орлогшо, берлинскэ главна политическэ радиокомментатор. Гитлеровскэ пропагандые ябуулһан томохон хүн байна.

Серпион Киселёвой звенодо

Суута ефремовец Серпион Кириллович Киселёвой звено энэ жэлэй тарилга уһалагдаһан газарта хэжэ, һайн ургаса хуряахань.

Тус звеногой членүүд ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгануудые болзорһооны урид дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ шанга эршэтэйгээр оролсоод, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байна.

Звеное даагша Серпион Кириллович болбол таряахуряалгын хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилхэтээ хамта, өөрөө жаткаар хадана. Тиихэдээ үдэрэй 3 гектар нормотой аад, 5 га хүртэр һайн шанартайгаар хададаг байха юм.

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ефремовскэ звеное даагша Серпион Кириллович Киселёв таряахуряалгын үедэ иимэ амжалтануудые туйлан, Эхэ оронойнгоо урдахи нангин уялгые арюунаар дүүргэжэ байна.

П. МЕТЛЯЕВ.

Саянтын комбайнернуудай үндэр бүтээсэ

Республикын комбайнер, тракторист ба МТС-үүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ уряалһан Саянтын комбайнернууд таряахуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо хэлэһэн үгэдөө хүрэн, хэхэ ажалаа бүтээжэ байнад.

«Улаан Оронго» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан комбайнернууд үлэмжэ һайнаар ажаллана. Солото комбайнер Ринчиныбик Раднаева нэгэ үдэр соо 2 нормо хүртэр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн комбайнер Линхобоев үдэрэй 16 гектар һайн шанартайгаар хуряажа, үльгэр жэшээ харуулна.

Социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлхын түлөө

Мухаршэбэрэйхидэй уряалаар Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа оролсоһон Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой членүүд ургаса хуряалгаяа богонц болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохын түлөө хамсыгаа шамажа оролсонхой. Колхозно поли дээрэ хүсэтэйгөөр социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө үдэр һүнигүй тэмсэжэ байһан дээрэхи артелиин членүүд таряахуряалгын бүхы хүдэлмэринүүдэй дунда забһар гаргахагүйн түлөө ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ ябуулна. Эндэхид халаһан тарягаа хаһа соонь һурилжэ сохидог юм. Һүүлэй мэдээтээр энэ колхоз 100 гаран гектарай таряа сохиһон байна. Энээнһээ абтаһан таряан гүрэндэ тушаагдаа.

Таряахуряалгада хабаададаг колхознигууд үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлахын түлөө бүхы хабаяа гаргана. Тэрэнэй ашаар олоншог хүнүүд үдэрэйнгөө нормонуудые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Жаткын машинистнууд Лобанов ба Пивилев гэгшэд үлэмжэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ, үдэрэйнгөө нормонуудые тус тустаа 150 процент хүртэр дүүргэнэд.

Гурбан үдэрэй хүдэлмэриин дүн

МУХАРШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** «Красный Заган» артелиинхидэй уряалаар эндэхи бүхы колхозууд социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой. Тиин, таряахуряалгын эхилһэнһээ хойшо түрүү колхозууд үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

Никольско сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой членүүд Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо таряахуряалгаяа 20 үдэр соо дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохо уялга абаһан юм. Тиин, энэ колхоз поли дээрэ 10 жатка, 30 гар хажууршадые гаргаһан байгаа. Эдэнэр хуряалгаяа үсөөн хоног соо дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ гарахын хойноһоо хормойгоо шуужа оролсоод, хурдан темпэтэйгээр ажаллажа байна.

Эдэнэр Верховно Главнокомандалагша нүхэр Сталинай приказ дуулаад байхадаа һаяын гурбан үдэр соо 200 шахуу га таряа эрхим шанартайгаар хуряаба. Энэ гурбан үдэрэй дүн гаргалга дээрэ саашадаа бүри эршэмтэйгээр ажаллахабди гэжэ эбтэйгээр мэдүүлбэд.

Үдэрэй 16 гектар хуряана

ТАРБАГАТАЙ. **(Телефоноор абтаба).** «Гигант» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа комбайнер Ефросинья Сапунова гэгшэ саянтынхидай уряалаар социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанарай түлөө эрид шангаар тэмсэжэ байна.

Таряахуряалгада ороһонһоо хойшо Ефросинья Сапунова 80 гаран гектар эрхим шанартайгаар хуряагаа. Верховно Главнокомандалагша агуу ехэ вождь Сталинай приказда харюу болгон нүхэр Сапунова 16 гектар хүртэр хуряадаг болобо.

Ургаса хуряалгые саг соонь эхилһэн «Гигант» колхоз гүрэндэ таряа тушаалгаяа хаһа соонь эхилһэн байха юм.

И. ТАЙНОВ.

Эхилхэһээ хойшо унжагайржа байна

КЯХТА. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай олонхи колхозууд таряахуряалгада ороһонһоо хойшо унжагайржа байна. Усть-Киранска сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз таряахуряалгада ороһонһоо хойшо 20 шахуу хоноо. Тиигэбэшье, энэ удаан болзор соо оройдоо 47 гектар хуряаһан байха юм. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл һулаар табигдаһан ба хүдэлмэри хэжэ шадаха колхознигууд барандаа таряахуряалгада элсүүлэгдээгүйһөө болоно. Ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ миил 15—20 колхознигууд элсүүлэгдэнхэй. Эдэнэрэй зарьманиинь бригадирһаа табилга абангүйгөөр өөһэдөө мэдэжэ зайгуулташадаг ба үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлахын түлөө тэмсэдэггүй байха юм.

Жаткануудайнь олонхид дииләнхи үдэрнүүдтэ миил байдаг байна. Тиихэдэнь машинамнай эбдэрхэй гэжэ тоолоод, жаткашадынь ходо амаржа байдаг болонхой. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Черноярова гэгшэ ургаса хуряалгые саг болзор соонь дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө түргэн тоосохын түлөө ямаршье хэмжээ абангүй, һанаа амар һууханьжэгшүүритэй ба гайхалтай байна.

Кяхта соо томохон колхозуудай нэгэн болохо Энгельсын нэрэмжэтэ артель (түрүүлэгшэнь нүхэр Шаблин) таряахуряалгын график эхилхэһээ хойшо дүүргэнэгүй. Хуряалгын хүдэлмэридэ ябажа байһан колхознигуудай дунда үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэггүй хүнүүд олон байна. Нүхэр Очировай хүтэлбэрилдэг бригадын хоёр лобогрейкэ хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Зарим үдэрнүүдтэ лобогрейкын машинистнууд хүдэлмэрсэ орхижорхёод, 15 километр газарта байһан гэртээ харижа хэбтэдэг байха юм.

Таряахуряалгын хүдэлмэринүүдые иимэ хангалтагүйгөөр үнгэрөөжэ байһан болобошье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал түрүүлэгшэ нүхэр Шаблин поли дээрэ ходо гарадаггүй, имагтал правлениидээ һуужа мэдээ суглуулһаараа хизаарладаг байха юм.

Дээрэ дурсагдагша колхозууд ургаса хуряалгые унжагайруулхалаараа гүрэндэ таряа тушаалгые хангалтагүйгөөр ябуулжа байна.

А. КОРОТАЕВА.

Малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэе!

ВЛКСМ-эй Обком ба БМАССР-эй Наркомземдэ

Малажалай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа залуушуулай бригадануудай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Наркомзем болбол малажалай фермэнүүдээр хүдэлмэрилжэ байгаа залуушуулай бригадануудай социалистическэ мүрысөөнэй 1945 оной нэгэдэхи хахад жэлэй дүнгые хаража үзөөд, тус мүрысөөндэ залуушуулай 133 бригада оролсоһон байна гэжэ тэмдэглэбэ. Тэдэнэй 70 бригада малажал хүгжүүлхэ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Энэ дүнгөөр Заиграйн аймагай Ново-Брянска сельсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын залуушуулай бригада (фермые даагша нүхэр Тарабукин) 1945 оной нэгэдэхи хахад жэлэй мүрысөөндэ илажа, ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Наркомземэй дамжуулгын Улаан туг абажа, нэгэдэхи шан абаха кандидатта баталагдаба. Тус бригада адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 111 процент дүүргэһэн, 119 тугал абажа хоролтогүйгөөр ондо оруулһан ба бүхы малаа тобир тарган байлгаһан байха юм. Бригадын членүүд 30 центнер набшаһата тэжээл, 500 центнер үбһэ, 20 центнер силос бэлэдхээ.

ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Наркомземэй хоёрдохи шан абаха кандидатуудта малажал хүгжүүлхэ түсэб 114 процент дүүргэһэн, 186 ямаанһаа 202 эшэгэ абаһан, хөөбэр һамнаха түсэбөө бүримүһэн дүүргэһэн Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ямаанай-товарна фермын (даагшань нүхэр Батодоржиева), малажал хүгжүүлхэ түсэб 112 процент дүүргэһэн, 500 толгой хурьга абажа бүрин бүтэн тэнжээһэн ба нооһо хайшалха түсэб 100 процент дүүргэһэн Зэдын аймагай Буденныйн нэрэмжэтэ колхозой хонинай-товарна фермын (даагшань нүхэр Якимович), малажал хүгжүүлхэ түсэб 120 процент дүүргэһэн, 55 толгой түл бүрин бүтэн тэнжээһэн Тарбагатайн аймагай «Серп ба Молот» колхозой МТФ-гэй (даагшань нүхэр Гребенщикова) залуушуулай бригаданууд баталагдаба.

ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Наркомземэй гурбадахи шан абаха кандидатуудта малажал хүгжүүлхэ түсэб 106 процент дүүргэһэн, 225 толгой түл бүгэдынь тэнжээһэн, нооһо хайшалха түсэбөө 100 процент дүүргэһэн Торийн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-гэй (фермые даагша нүхэр Цыбикова), малажал хүгжүүлхэ түсэб 106 процент дүүргэһэн, 70 толгой түл бүгэдынь тэнжээһэн Кударын аймагай «Шэнэ байдал» колхозой һүнэй товарна фермын, (фермые даагша нүхэр Батомункуева), малажал хүгжүүлхэ түсэб 112 процент дүүргэһэн, 62 толгой тугал абажа тэнжээһэн Бичурын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой МТФ-эй залуушуулай бригаданууд баталагдаһан байна.

Тэрэшэлэн ВЛКСМ-эй обком ба БМАССР-эй Наркомземэй тогтоолоор, малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг залуушуулай хэдэн бригадануудай һайн хүдэлмэри тэмдэглэгдээ.

ВЛКСМ-эй обком болон БМАССР-эй Наркомзем болбол адуу малай тэжээл ба үбэжэлгэдэ бэлэдхэлые шангадхаха хэрэгтэ шухала анхаралаа хандуулхыень ВЛКСМ-эй айкомуудай секретарьнууд, АЗО-е даагшад болон малажалай фермэнүүдээр хүдэлмэрилжэ байгаа залуушуулай бригадануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаба.

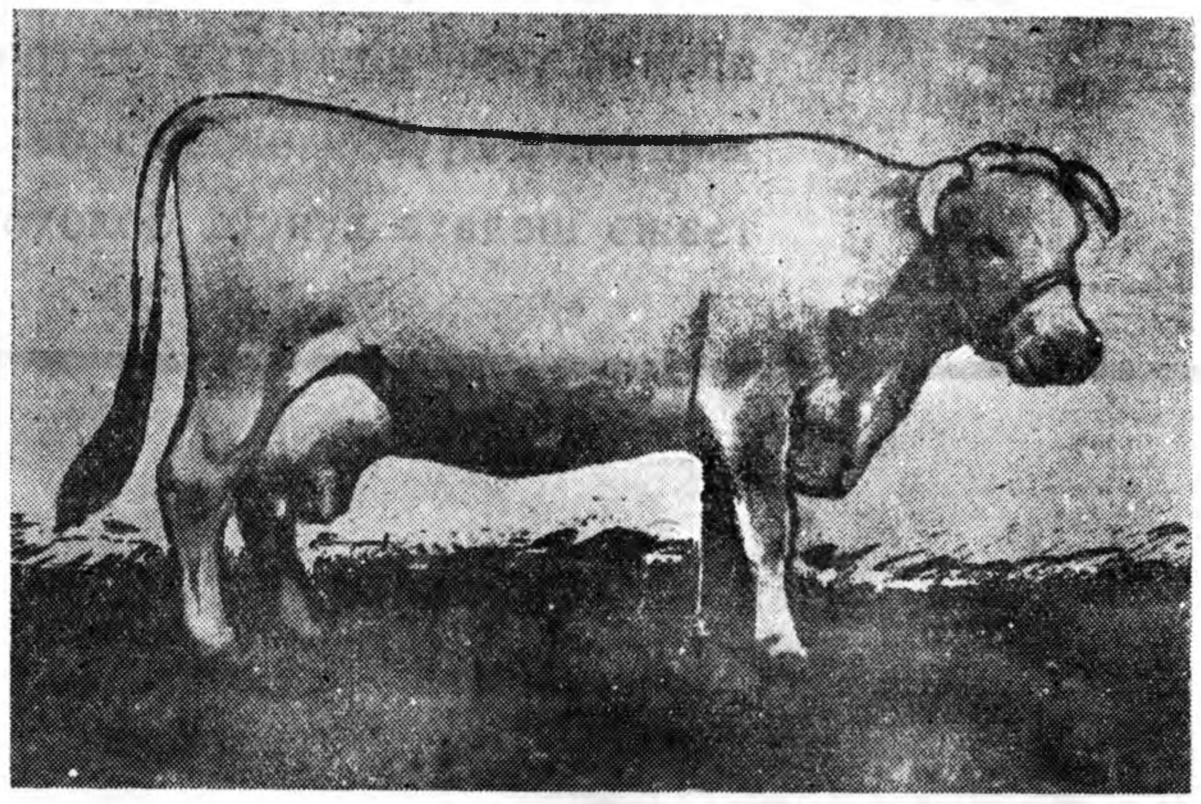
Малажалаар түрүү колхозуудта БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаба

Малажал дээрэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1945 оной түрүүшын дүнгүүдые хаража үзөөд, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол доро дурсагдаһан колхозуудые тус мүрысөөндэ илаһанда тооложо, БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулгын Улаан тугуудые барюулба гэбэл:

Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Дамбаев). Тус колхоз малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—131,4 процент, эбэртэ бодо малаар—113,5 процент, хони, ямаагаар—123,6 процент дүүргэһэн ба түл болон эбэртэ бодо мал бүгэдынь бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байха юм.

Хориин аймагай Красно-партизанска сельсоведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Норбоев). Энэ колхоз малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—108 процент, эбэртэ бодо малаар—121 процент, хони, ямаагаар—137 процент дүүргэһэн ба түл болон бодо малаа бүрин бүтэн тэнжээһэн байна.

Торийн аймагай Доодо-Торийн сомоной «Авангард» колхоздо (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Корнев). Тус колхоз малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—102,1 процент, хони ямаагаар 130,7 процент дүүргэһэн, түлнүүдээ бүгэдынь бүрин бүтэн байлгаһан ба адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Костромско областиин үүлтэртэ малай «Караваево» гэжэ совхоздо гүрэн-түрын удхатай туйлай ехэ ашаг шэмэ үгэдэг эбэртэ томо малай шэнэ үүлтэр бии болгогдобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Волна» гэжэ костромско үнеэн. Тэрэнэй амидын шэгнүүр 670 килограмм, зургаадахи жэлдээ 9.676 литр һү үгэһэн байна.

М. Королёвой фото (ТАСС-эй фотохронико).

Үбһөөр нэмэлтэ түлбэри абаба

Колхозно һүрэг малдаа садхалан тэжээл бэлэдхэжэ, тобир тарган үбэлжэлгэ хангахын түлөө үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргаһан түрүү колхозниигууд үбһэхуряалга дээрэ үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ туйлаһанай ашаар, ажалай нэмэлтэ түлбэри абажа байна.

Хориин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүү членүүд үбһэхуряалгын хүдэлмэридэ унаһан малгайгаа абангүйгөөр хабаадалсажа, тусхайта даалгабаринуудаа нилээдгүй үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тарянажалай бригадын хоёрдохи звеногой машинистнар илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө. Тиигэжэ эдэнэр түсэбтэ даалгабаринуудаа 26—27 гектараар үлүүлэн дүүргэөд, 7—7 центнер үбһэ нэмэлтэ түлбэри абаа. Тэдэ түрүүшүүлэй дунда Ханда Батуева, Яхамажап Дариева ба бусад бии.

Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин членүүд үбһэхуряалгын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хормойгоо шуужа оролсонхой. Мүнөө тус колхозой диилэнхи хүдэлмэрилэгшэд тариахуряалгада гараһан байна. Тиимэдэ үбһэнэй хүдэлмэридэ хабаадахаар үлэгшэд үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлажа байха юм. Үбһэхуряалгада ороһонһоо хойшо ульгэр жэшээ харуулжа ябаһан колхозниигууд Б. Доржиева, Ч. Пайданова, Ц. Ринчинова, А. Дубинина ба бусадай магтаалта ажалые эндэ заатагүй тэмдэглэмээр байна.

Үбһэхуряалгын түрүүшүүлэй ульгэр жэшээе халан абажа, үдэжэ ябаһан малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэе!

О. ГРИГОРЬЕВА.

Үтэлһэн малшын үнэн сэхэ ажал

Цыдып Самбаров 75 наһатай болоо. Тиибэшье Бодонгуудай сомоной (Бичура) Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эгээл шираг бушуу хүдэлмэрилэгшэдтэ булигдадаггүй юм.

Советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай эхилхэдэ энэ үбгэн Улаан Армида ошоһон хүбүүдые халажа абаад, өөрынгөө үеын үбгэд, хүгшэдые ажал хүдэлмэридэ уряалан байдаг һэн.

Үтэлһэн Самбаровай өөрынь эрхим мэргэжэл—малшан юм. Энэ нүхэрэй харууһалдаг 200 толгой һубай үхэрнүүд үбэл, зунгүй үргэн ехэ бэлшээридэ эдеэлжэ, шэнээ тамираа буурангүй ондо ородог байна. Хонхоло. Аягын адагай шэмэтэ һайхан хаганда адуулагдаһан мал үбэлэй үедэ үбһэ эдингүй шахуу ондо ородог юм.

Мүнөө үедэ нүхэр Самбаров харууһалдаг малаа хаһа соонь үһалжа, садатарынь эдеэлүүлэн, үбэл хүртэр бүри таргалуулхын түлөө оролдожо байнхай.

Ц. ЦЫРЕНОВ.

МТФ-гэй малшадай уялга

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (Яруна) һүнэй-товарна фермын һаалишад үбһэхуряалгын хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр хабаадалсажа байнад. Эдэнэр үнеэдээ үдэшэ үглөөгүй һаахатаяа хамта үбһэндэ үдэрөөр ябаад, үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Дээрэхи колхозой МТФ-гэй һаалишад Улаан Армиин Алас Дурна зүгтэ туйлаһан илалтада харюу болгон 1.200 центнер үбһэ бэлэдхэхэ уялга абаба.

Үхэрээ адуулжа таргалуулна

БМАССР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын үхэршэн Долгор Милесгеева гэгшэ Түнхэн соохи түрүү малшадай нэгэниинь юм. Мүнөө жэлэй зунай бэлшээриин үедэ Долгорой адуулдаг гүүртын бүхы мал һайнаар бэлшэжэ таргалаа.

Бэлшээрэсэ зүбөөр хэрэглэжэ, үхэрнүүдээ лундаһаа дээшэ шадалтай болгоод байхадаа түрүү малшан Долгор намар—үбэлэй адуулга бүри һайнаар үнгэргэхэ уялга абаһан байна.

Бишиихан фельетон

Кальсинтанай „уурхай"

Алибаа амитанай, илангаяа шубуудай байрлаһан ямар нэгэ таатай дулаан газарые уурхай гэдэг бээзэ. Теэд уурхай гэһэн энэ үгөөр заримдаа хүнэй шурган газарыешье нэрлэжэ болохоор байдаг. Иимэ уурхай хаана байгаа юм гэжэ һонирхогдохо байха. Заримдаа гүрэнэй зарим албан газарнуудай үглүү хаягаар шуран хүргатан, шоно шүдэтэнэй үүр уурхай бии болошохоёо ядадаггүй.

Фронтовигай бүлэнэрэй нэгэн Молчанова гэгшэ түрэлхи фронтовик Молчановһаа мүнгэнэй ерэһэн тухай бата мэдэһэн хүнһөө дууулаба ха. Тэрэ хүгшэн ехэ баяртай, аймагта байгаа почтдо зорижо ошобо гэнэ. Тэндэнь нэгэ айхабтар будуурхүү басаган ойроо байһан басагадаар хөөрэлдэжэ туха сүлөөгүй байжа байба. Тэрэ үедэ газааһаа ороһон танигдаагүй тэрэ эхэнэр «Мүнгэн бии гү?» гэжэ асууба. Тэрэ басаганиинь дээрээ ахагүй, доороо дүүгүй аашалжа, саарһа иража харахаһаа байха нюурынше харангүй:

—Танда мүнгэн үгы!—гэжэ хэлэжэрхибэ.

—Тэндээ саарһан дээрэ хаража үгыт.

—Би ямар саарһатай һуудагаа тангүйгөөр мэдэхэб,—гэжэ хэлээд бишиихан сонхоёо хаб яб гэтэр хаажархиба.

Баярлажа холоһоо ерэһэн мүнөөхи эхэнэр мунсаар сохюулшаһан шэнги байра дээрээ нэгэ бага байба. Аяар холоһоо зорижо ерэһэн аад, иимэ үгэ дуулаад бусаханшье бэрхэтэй, баһа тиимэ хэрзэгы дошхон үгэ дуулахаяа тэрэ сонхо дахяад тоншохоншье айдаһатай байба.

Газааһаа ороһон нэгэ залуу хүн энэ болоһон ушар тухай дуулахадаа: «почтын хүдэлмэрилэгшэд хадаа хүнүүдтэ, илангаяа фронтовигай бүлэнэртэ иимэ хойрогоор хандаха ёһогүй юм» гэбэ. Тэрэ эхэнэр зориг орожо, гэлэргээ эрьен шангаханаар тоншожорхибо. Бишиихан сонхын нээгдэмсээр хараал үгын дуулдаадуйдэ тэрэ эхэнэр түргөөр яаража дуугарба:

—Хүбүүмни фронтовик юм, тиигээд мүнгэн перевод бии гэжэ дуулаад ерээб, та намда...

—Мүнгэн үгы гэжэ хэлэхые дуулана гүт?!—гэжэ хэлээд сонхоёо дахяад хаажархиба.

—Ямар омог солгёон басагамши, би өөрөөшье шамһаа ехэнүүд үхибүүдтэйб,—гэжэ хаалгаатай сонхын саана дуугараад гээгдэшэбэ. Гэдэргээ харахадань нэгэ басаган шэлгэй халхын саана хүнүүдтэ бэшэгүүдые хүбаажа байба.

—Намда, Молчановада бэшэг байнагүй гү?—гэжэ асуухадань тэрэ басаганиинь таба арбан бэшэгүүд соо соохор соохор хараад:

—Мочаловада бэшэг үгы гэбэ.

—Мочаловада бэшэ, Молчановада...—гэжэ тэрэ эхэнэр урмагүй харюусаба.—Тэдэ бэшэгүүдээ үгэгты, би өөрөө бидэрһүү,—гэжэ хэлээд тэрэ эхэнэр нюдэнэй шэл гаргаба.

—Үгы, болохогүй, хүнэй гартэ үгэжэ болохогүй,—гээд амандаа нэгэ юумэ дүүрэн хэжэ забда залигүй жажалшаба.

Тугаар ороошо залуу хүбүүн: «Фронтовигай бүлэнэртэ иимэр хандаха ёһогүй юм, начальниигтань гомодол оруулагты»,—гэбэ. Бэшэг мүнгэн хоёрой хэрэгээр ерээд, хараалгаха зэмэлүүлхэһээ зүрхэ алдажа байһан нэгэ эхэнэр:

—Хэндэ гомодол оруулха хүмта? Эдэ почтынтнай начальниг эдэ басагадайтнай эсэгэнь юм гүбэ,—гэжэ аймхайгаар шэбэнэн хэлэбэ.

Эсэгэдэнь басагадыень «хобложо» хэлэхэдэ ганса мүнгэнэй үрын гарахагүйе лаб мэдэхэдээ аймагай прокурорто мэдүүлбэ ха. Тэрэ дары прокурор ерээд хамаг хэрэгыень шалгажа үзэбэ, харин тэндэнь эзэндээ хүрөөгүй 5.000 түхэриг. тэндэнь Молчановада эльгээгдэһэн мүнгэн байлсаба. Иигэжэ Кальсинтан Баргажанай аймагай почтын таһагые өөһэдынгөө дулаан уурхай болгоод, Вера Надежда хоёр басагадынь эсэгынгээ дулаан дали доро мүнөө хүртэр дураараа аашалжа байһаар лэ байна.

Баргажанай зоной аза талаан болоходоо начальник Кальсин 6 бэшэ, харин оройдоол хоёрхон басагатай байшаба. «Хүлэгэй байһан хойно хаһаг тэргэ мухариха, хүүгэдэй байһан хойно хашарһа сагаан сугларха» гэһэн оньһон үгые мэдэхэ Кальсин 6 басагатайшье һаа һалгайрхагүй байхал байгаа. Энэ гуримаар нэгэ басагаяа почтын начальник болгоод, хоёрдохи басагаяа телеграфистка, гурбадахи басагаяа телефонистка, дүрбэдэхи басагаяа кассир, табадахи басагаяа бэшэг илгадаг, зургаадахи басагаяа бэшэг тараадаг болгоод, долоодохиинь өөрөө дулаан даха үмдөөд, мүнгэ салин абаад почтын харуулшан байха байгаа гээшэ һэн ха. Аза талаан буруулхадаа Кальсинда оройдоол хоёр басагад түрэһэн байгаа.

Ерэһэн мүнгые эзэндэнь дамжуулжа байха тусгаар прокурорые Баргажанай почтын таһагай даргада байлгаха гү, үгышье һаа советскэ почтын уялга ажалые үнэн сэхээр дүүргэжэ шадаха зоншие оруулха саг тулажа ерээ.

Ц. ДАМБАЕВ, Б. РИНЧИНОВ.

ХИЛЫН САНА

Италидахи сэбэрлэлгэ тухай

РИМ, августын 29. (ТАСС). АНСА гэжэ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, фашизмда эсэргүү зүбшөөрэлнүүдые олгохо верховно комиссар Ненни гэгшэ энээнэй урда тээ верховно сүүдэй хаамал заседаниинууд дээрэ хэрэгүүдынь харагдажа үзэгдөөдүй байһан бүлэг сенаторнуудай дунда мүн лэ сэбэрлэлгэ үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри гаргаба. Иимэ шиидхэбэриин гараһан дээрэһээ, мүнөө хүртэр сенатор гэжэ нэрэзэргэтэй байһан 92 хүнһөө 78 сенатор энээнһээ хойшо иимэ нэрэзэргэтэй байжа шадамаар гү, гэжэ тодорхойлхын зорилгоор тэдэнэй хэрэгүүд верховно сүүдэй үзэмжэдэ үгтэхэнь гээшэ. Үлэгшэ 14 сенатор мүнөө байгуулагдахаа байһан зүблэлгын суглаанда һуулсаха эрхэтэй болохонь. Эндэ хэлэгдэһэн 78 сенаторнуудай дунда маршал Бадольо ба адмирал Паоно Таон ди Ревель гэгшэд бии.

Порто-Рикын сенадай түрүүлэгшын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 29. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын мэдээсэхэнь хадаа, Порто-Рикын сенадай түрүүлэгшэ Муньос Марин гэгшэ ойрын 15 үдэрэй турша соо Порто-Рико гээшэ бэеэ даанхай республика, доминион гү, али США-гай 49-дэхи штат болохо ёһотой гү гэһэн асуудал тушаа плебисцит эмхидхэхын тулада эрид шанга хэмжээ абтаха байна гэжэ мэдүүлбэ.

„Миссури" гэжэ линкор Токийска буланда оробо

НЬЮ-ЙОРК, августын 29. (ТАСС). Ассошиэйтет Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, мүнөөдэр японско сагаар 7 час 8 минутада адмирал Хэлсиин ябажа байһан «Миссури» гэжэ американска линкор Токийска буланда оробо гэнэ. Энээнэй урда тээ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Японии капитуляци хэһэн тухай актда гар табилган энэ линкор дээрэ болохо байна.

БИРМЭДЭ БАЙГАА ЯПОНСКО СЭРЭГҮҮД КАПИТУЛИРОВАЛБА

ЛОНДОН, августын 28. (ТАСС). Лондонско радиогой мэдээсэлэй ёһоор, мүнөө үглөөгүүр Бирмэдэ японско делегадууд капитуляци хэхэ тухай тэндэхи нютагай хэлсээндэ гараа табижа баталба, тэрэнь Японии капитуляци хэхэ тухай юрэнхы акт баталха саг хүртэр хүсэтэй байха юм гэнэ

УРДАНЬ МАРИОНЕТОЧНЭ НАНКИНСКА «ПРАВИТЕЛЬСТВЫН» ТҮРҮҮ БЭЕЭ ХОРЛОЖО АЛАБА

ЧУНЦИН, августын 29. (ТАСС). Домей Цусин агентствын дамжуулхань хадаа, мүнөө байхаа болиһон Нанкинска правительствын түрүү доктор Чень Гун-бо гэгшэ үсэгэлдэр бэеэ хорлоһон шархаһаа болоҗо, мүнөө үглөөгүүр үхэбэ гэнэ.

Һуралсалай жэлэй зорилгонууд

★

БМАССР-эй Гэгээрэлэй Наркомой Орлогшо М. ФИЛИППОВ.

★ ★

Республикын һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ орохонь. Хүдөө һургуулинуудай 5-9 классуудһаа бэшээрээ сентябриин 1-һээ занятияа эхилхэнь гээшэ. Мүнөөдэр эхилхээ байгаа һуралсалай жэлдэ багшанар, арадай гэгээрэлэй органууд болон нютагай соведүүдэй үмэнэ ямар гол зорилгонууд табигданаб?

Энэ жэлдэ тон түрүүшын зорилго хадаа һургуулиин наһанай үхибүүдые һургуулида бултынь ябуулха, бүгэдэниитын һуралсал тухай Сталинска законние заабол бэелүүлхэ, ахалагша классуудай һурагшадые олошоруулха гэһэн имэ зорилгонууд байна гээшэ.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлжэ байхадаа, бидэнэр үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй муу дүнгүүдые анхаралдаа абаха ёһотойбди. Нёдондо арадай гэгээрэлэй органуудай ба хүдөө нютагуудай соведүүдэй гэм зэмээр 11,5 мянга хүртэр үхибүүд һургуулида ябаагүй үлэһэн ба һуралсалай жэлэй турша соо мүн 10 гаран мянган хүүгэд һургуулиһаан таһарһан байха юм. Энэ хадаа илангаяа Кударын, Бичурын, Заиграйн ба Түнхэнэй аймагуудта хамаадаха байна. Бүгэдэ ниитын һуралсалай түлөө хүдөө нютагуудай соведүүдэй харюусалгатай байһыень тэмдэглэхэ шухала. Һургуулиин наһанай үхибүүдэй тоо бүридхэхэ ба бүгэдэниитын һуралсал тухай законой дүүргэлтын хойноһоо хяналта табиха тухай РСФСР-эй Совнаркомой инструкци хадаа имагта хүдөө нютагуудай ажалшадай депутадуудай соведүүд бүгэдэниитын һуралсалай түлөө гол ехээр харюусаха юм гэжэ заана.

Сэрэгэй алба хэгшэдэй ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай һуража байһан үхибүүдтэ алибаа туһаламжа үзүүлхэ ябадалые ехэ болгохын хажуугаар мүн үхибүүдэйнгээ һургуулида таһалдалгүй шударгуу ябахын түлөө эхэ-эсэгэнэрэйнь харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала.

Бүгэдэниитын һуралсалые бэелүүлхэ гээшэ бага бэшэ материальна гаргаша хэхые эринэ. Теэд үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэйшье дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, зарим аймагуудай арадай гэгээрэлэй органууд, партийна ба советскэ организацинууд хадаа олон ниитын туһаламжатайгаар энэ зорилгые амжалтатай һайнаар шиидхэжэ шадаһан байгаа.

Зорилгомнай юу байнаб гэхэдэ: һуралсалай занятиин эхилэмсээр һурагшадые хүсэд дүүрэн ябуулха, үхибүүдэй гутал хубсаһатай болохонь бодото туһаламжа үзүүлхэ, халуун эдеэ бии болгохо, һургуулиһаа холо һуудаг үхибүүдые хамтын дулаан байраар хангаха, тэдэнние мори улаагаар шэрэхэ ябадалые бии болгохо гэхэ мэтэ болоно. Гансал иигээд байбал бүгэдэниитын һуралсал тухай законие дүүргэжэ шадахабди.

Һуралсалай-хүмүүжэлгын шанарые һайжаруулха тухай имагта ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ һургуулида зааха хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тухай СССР-эй Совнаркомой тогтоолые дүүргэлтэ болгожо, республикын багшанар хадаа һурагшадай эрдэм шудалха ябадалые нэгэ бага дээшэлүүлжэ шадаа һэн.

Зүгөөр, зарим һургуулинуудта һурагшад экзамен дээрээ хангалтагүй муугаар һураһанаа харуулһан байгаа. Тиимэ ульгэр жэшээнүүд Загастайн ба Петропавловскын мүн Улан-Удын дунда һургуулинуудта үзэгдэһэн байна.

Ушар баримтануудые хараад үзэхэдэ, һургуулинуудай гол дутуу зүйлнүүд гээшэнь—ном заахадаа формализм гаргаха ябадал үшөө зайлуулагдаагүй байна. Энээн дээрэһээ боложо, дүрбэдэхи классуудай 4090 һурагшад хоёрдохи жэлдээ һурахаар орхигдоһон гү, али 1600 хүн намар экзамен барихаар үлэһэн байна. Энээние хараад үзэхэдэ ушар байдалынь эли болоно бээзэ.

Һургуулида ном заахадаа формализм гаргадаг ябадалай гол шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ: түбхын түрүүндэ нилээд олон багшанар теоретическэ ба практическа бэлэдхэл муутай, арадай гэгээрэлэй органуудай зүһөө багшанарта методическэ туһаламжа үзүүлхэ ябадал тон дутамаг, һуралсалай түхеэрэлгэ-хэрэгсэл ба литература хомор, багшанар өөһэдынгөө эрдэмые дээшэлүүлхэ гэжэ балай ехээр оролдодоггүй байһан ушарнууд болоно.

Эдэ дутуунуудые зайлуулхын тулада мүнөө һуралсалай жэлдэ багшанар болон арадай гэгээрэлэй органууд һайнаар хүдэлмэрилхэ ёһотой.

Түбхын түрүүндэ һургуулияа дүүргэхэ байһан классуудта һуража гараһан юумэе дахин дабтаха тухай мүнөө жэлдэ имагта ехэ анхаралаа табиха хэрэгтэй. Бүгэдэ ниитын һуралсалай хүдэлмэрие һайжаруулхын хажуугаар, хүдөөгэй ба хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудые олоор бии болгохо тушаа хэмжээ абаха шухала. Эдэ үдэшын һургуулинуудта октябриин нэгэнһээ хойшо һуралсалай занятиие эхилхэ хэрэгтэй.

АймОНО хадаа инспекторскэ составта ба аймагай педкабинедтэ эрхим һайн багшанарые абажа табиха ёһотой, юундэб гэхэдэ: һургуулине хүтэлбэрилхэ ба багшанарай хүдэлмэриин хойноһоо хяналт шалгаха ябадалые шангадхангүйгөөр һуралсалай шанарые эрид һайжаруулха тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй.

Энэ һуралсалай жэлдэ эхин классуудта шэнэ һайжаруулагдамал программаар ба учебнигуудээр хүдэлмэреэ ябуулдаг болохонь. Эхин гурбан классуудта естествознани, географи болон истори гээшэ тусгаар предмедүүд боложо заагдахагүй, харин ород хэлэнэй урогууд дээрэ уншажа һурахадаа эдэ бүхы эрдэмые шудалха байна.

Зүгөөр, шэнэ учебнигүүд болон программые абатараа, һургуулинууд хуушан янзаараа хүдэлмэрилжэ байха зэргэтэй.

Энэ жэлдэ арбадахи классуудые дүүргэхээ байһан хүнүүдэй эрдэм шудалха ябадалые дээшэлүүлхын зорилгоор тэдэ классуудта занятинь хаана-яанагүй сентябриин 1-һээ эхилхэ юм, тэрээнһээ гадна, эдэ классуудта недели бүридэ нэгэ час нэмэжэ ород хэлэ зааха байна.

Манай эидэ һурагшадай дунда хүмүүжэлгын хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ асуудал тушаа хэдэн олон тогтоол заабаринууд бии байбашье зарим нютагуудай һургуулинуудта тэрэниие дүүргэлтэ болгоногүй. Гэхэ зуураа, энээн тушаа бидэнэр нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди.

Дайн сэрэгэй үеын хүндэ хүшэр байдалда зоригтой шангаар хүдэлмэрилжэ, советскэ хүүгэд болон залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоһон манай республикын багшанар хадаа фашизмые эсэслэн үй бута сохижо байгаа бүхы советскэ арад зоноймгоо гайхамшаг ехэ плалтануудые хаража, урма зоригоо бадараад байхадаа, мүнөө эхилжэ байһан һуралсалай жэлдэ һургуулиин хүдэлмэрие хаана-яанагүй эрид һайжаруулха бээзэ гэжэ сохом найдагдана.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1.80, зам. ответ. редактора—7.89. ответ. секретаря—3.23. отделов: партийной жизни и промышленности—7.89. сельского хозяйства—6.03 писем и переводов—6.03 (2 зв); объявлений—2.64 (2 зв.).

Н—00432. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.